

Datum: 20.07.2011

Ministrstvo za gospodarstvo
Kotnikova 5
1000 Ljubljana

ZADEVA: Pripombe društva DONDES na predlog novega Energetskega zakona, ki posega na področje varstva narave

V okviru javne obravnave predloga Energetskega zakona (EZ-1, objavljen 24.06.2011) smo se v Društvu za ohranjanje naravne dediščine Slovenije (DONDES) - društvo v javnem interesu odzvali in pripravili naslednje naravovarstvene pripombe.

1. Pripombe na zadnji 565. člen predlaganega Energetskega zakona, ki razveljavlja prepoved gradnje in rekonstrukcije energetskih objektov na odseku od izvira Soče do vtoka Idrije pri Mostu na Soči.

Omenjeni člen zakona lahko bistveno ogrozi poglobitve naravne značilnosti reke Soče s pritoki in jih nepopravljivo spremeni. Reka Soča je naravna vrednota državnega pomena. Skupaj s pritoki je po naravovarstvenih merilih najvrednejša med vsemi slovenskimi rekami. Že sedaj je ogrožena zaradi prekomernega črpanja rečnega voda za gospodarske namene. Z načrtovanimi hidroenergetskimi objekti na Soči in pritokih bi se bistveno spremenil celoten vodni režim, še najbolj pa biološke značilnosti reke Soče. Načrtovani posegi lahko ogrozijo tudi ohranjanje narave v Triglavskem narodnem parku. Porečje Soče je celovit in močno povezan naravni sistem. Že s spreminjanjem njegovih delov (porečja) bistveno delujemo na celoten sistem. Gradnja novih hidroenergetskih objektov na opisanem odseku reke s pritoki bi »bistro hči planin«, kakor jo je preden je ponarodela, prvič imenoval Gregorčič, uničila v njenem bistvu. Soča ima poleg naravnega tudi velik kulturni in simbolni pomen ter je osnova trajnostnega turizma v Posočju. Zakon o zaščiti Soče s pritoki iz leta 1976 je manifestacija družbene odločenosti in zavesti ljudi, da zaščitijo to izjemno naravno dediščino, varovano predvsem skozi sistem varstva naravnih vrednot, ter jo ohranijo za prihodnje rodove. **V društvu zato odločno nasprotujemo določilom 565. člena in zahtevamo, da se v celoti umakne iz predloga zakona.**

2. Pripombe na 493. člen in 494. člen, ki urejata določbe o javni koristi in razlastitvi.

Predlagani Energetski zakon predvideva, da je gradnja energetskih objektov javna korist, kar skupaj s 93. členom Zakona o urejanju prostora, ki ga navajajo in govori o razlastitvi, pomeni, da se lahko energetski objekt (npr. termoelektrarno na premog, vetrno elektrarno, hidroelektrarno...) postavi kjerkoli ter vsakega lastnika zemljišč, ki temu iz utemeljenih ali neutemeljenih razlogov nasprotuje preprosto razlastniti. Iz tega tudi izhaja naša ugotovitev, da predlagani zakon oziroma njegovi pripraviljenci ohranjene narave ter zdravega in varnega okolja v nasprotju z veljavno zakonodajo ne razumejo kot javni interes. Omenjena določila v zakonu bi vplivala na nadaljnji prostorski razvoj, ogrozila varovana in zavarovana območja narave ter ljudem omejile osnovne človekove pravice. **V društvu zato nasprotujemo določilom omenjenih členov in pozivamo, da se raje bolj dosledno spoštuje in**

upošteva veljavni sistem, ki predvideva presoje sprejemljivosti vplivov planov in posegov ter druga že vzpostavljena orodja. Potrebno je zagotoviti enakopravnejše obravnavanje javne koristi varstva narave.

3. Pripombe na 502. člen in 503. člen, ki opredeljujeta pogoje za razglasitev prostora za izkoriščanje obnovljivih virov energije v javno korist in strokovne podlage za razglasitev prostora za izkoriščanje obnovljivih virov energije v javno korist.

Predlagani 502. člen Energetskega zakona nezadostno upošteva sistem varstva narave, saj predvideva prepoved razglasitve prostora za izkoriščanje obnovljivih virov energije v javno korist samo na območjih, ki imajo »akt o zavarovanju«. Sistem varstva narave predvideva različne oblike varovanja in zavarovanja območij narave, ki jih predlagani Energetski zakon namerno ali nenamerno ne upošteva. Opozoriti želimo tudi na 503. člen zakona, ki opredeljuje proces razglasitve prostora za izkoriščanje obnovljivih virov energije v javno korist. Ta ne vključuje modela participativnosti odločanja pri tako pomembnih družbenih odločitvah, ampak prizadeto lokalno skupnost pretežno samo seznanji z odločitvijo ministrstva, ki je pristojno za energetiko. Lokalno skupnost tudi vključi šele ob koncu procesa odločanja kar je v nasprotju z mednarodno okoljsko prakso ter pomeni kršenje določili Aarhuške konvencije o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah. **V društvu zahtevamo, da se omenjena člena ustrezno popravita v sodelovanju z naravovarstveno stroko in zagotovi pravično udeležbo javnosti pri odločanju v skladu z 8. členom Aarhuške konvencije, katere podpisnica je Slovenija!**

V društvu DONDES pozivamo pristojne, da predlagani Energetski zakon umaknejo iz obravnave in predhodno uskladijo z drugimi državnimi resorji. Opozarjamo tudi, da so hidroenergetski objekti in vetrne elektrarne obnovljiv vir energije le v omejenem smislu. Voda in veter sta res obnovljiva, ampak prostor se nepopravljivo spremeni, kar še posebej velja za naravno ohranjene predele, kot so Soča s pritoki, Volovja reber, Sava Dolinka in drugi. Formulacija obnovljivosti virov je torej odvisna predvsem od prostora v katerega umeščamo objekt in tudi od postopka umeščanja v prostor. V upanju, da boste naše pripombe resno in odgovorno obravnavali vas lepo pozdravljamo in želimo, da v prihodnje tako pomembni zakoni ne bodo spet v javni obravnavi sredi poletnih dopustov. Prosimo vas, da nam odgovore posredujete na naš e-naslov in poštni naslov.

DONDES, Društvo za ohranjanje naravne dediščine Slovenije

Društvo v javnem interesu

Tržaška cesta 2, p.p.2990, Ljubljana

naravnadediscina@gmail.com

www.naravnadediscina.org

S spoštovanjem,

dr. Gregor Torkar,
predsednik društva